

Udvalget Vedrørende Videnskabelig Uredelighed
inden for sundhedsvidenskabelig forskning
c/o Styrelsen for Forskning og Innovation
Bredgade 40
1260 København K

ADVOKATPARTNERSELSKAB
WWW>NNLAW.DK

FREDERIKSBERGGADE 16
1459 KØBENHAVN K

CVR. NR. 32 30 33 74

TEL +45 33 11 45 45
FAX +45 33 11 80 81

ELA@>NNLAW.DK

10. JUNI 2014
REF. 62.480

BENTE KLARLUND PEDERSEN – UDKAST TIL AFGØRELSE AF 9. MAJ 2014

1. Indledning

Udvalget har fremsendt udkast (herefter "Udkastet") af 9. maj 2014 til afgørelse i Henrik Galbos klage over min klient Bente Klarlund Pedersen efter genoptagelsen af sagen med anmodning om bemærkninger. Bemærkningerne til Udkastet består af to dele, dels nærværende brev, der navnlig kommenterer de juridiske aspekter, og Bente Klarlund Pedersens notat af d.d. med bilag, der navnlig kommenterer de sundhedsvidenskabelige aspekter.

Jeg betegner i det følgende den personkreds, der har udarbejdet Udkastet, som UVVU eller Udvalget, selvom flertallet var ubehørlige personer, jf. det tidligere herom anførte. Hvor der sigtes til institutionen "Udvalget vedrørende videnskabelig uredelighed inden for sundhedsvidenskabelig forskning" skrives kort "udvalget".

I Udkastet finder Udvalget (modsat i afgørelsen af 18. december 2013 (herefter 2013-Afgørelsen)), at det forhold, at MTmRNA-målingerne i artikel 4 på grund af mangel på materiale kun blev gennemført på materiale fra en begrænset del af de forsøgspersoner, hvorfra væv var udtaget (11 ud af 18), ikke indebærer uredelighed. Udvalget havde i 2013-Afgørelsen fundet dette uredeligt og sidestillet det med "uoplyst selektiv eller skjult kassation af egne uønskede resultater". Allerede da denne afgørelse blev truffet, var det oplyst, at der ikke var foretaget nogen selektion overhovedet, idet man havde anvendt alt det materiale, MTmRNA-målingerne kunne gennemføres på. Det må være klart, at dette ikke er selektion, og det er positivt, at Udvalget ved yderligere studier har konstateret, at en lignende praksis er fulgt i sammenlignelige videnskabelige arbejder.

Endvidere er det i 2013-afgørelsen indeholdte fund af uredelighed vedrørende artikel 6 og 7 – som alene var baseret på UVVU's substitution af de foreliggende oplysninger med egne, fiktive data – taget af bordet. Det var oplagt, at dette måtte ske.

I øvrigt har Udvalget reelt gentaget sin afgørelse, som dog er blevet omskrevet og søgt finpudset uden herved at imødegå de indvendinger, jeg og min klient har fremført, bl.a. i mit indlæg af 24. marts 2014. Jeg henviser på ny til dette.

De erklæringer fra 76 forskere, som er indsendt pr. mail den 2. april 2014, affærdiger Udvalget som værende uden betydning for sagen. Denne holdning er ganske urimelig. Erklæringerne giver (ligesom de erklæringer, der var fremsendt forud for 2013-Afgørelsen, og som Udvalget fordrejer deri) et vægtigt empirisk bidrag til fastlæggelsen af opfattelsen i forskerkredse.

De oplysninger, der er fremsendt med mine mails af 22. april og 7. maj 2014, er end ikke nævnt i beskrivelsen af modtaget materiale. De er væsentlige for spørgsmålet om medfatteransvar.

Udvalget fastholder følgende uredelighedsfund:

1. Artikel 4 og 5 – manglende krydsreferencer til artikel 1 og van Hall-artiklen, hvilket side-stilles med "uoplyst forvredet fortolkning af egne resultater". Dette anses for forsætligt.
2. Artikel 3 og 5 – selektion af forsøgspersoner. Dette anses for forsætligt.
3. Artikel 12 – manglende oplysning om, at 8 af forsøgspersonerne havde cyklet 3 timer, ikke 2 timer som de andre. Dette anses for groft uagtsomt.
4. Artikel 4 – Manglende reaktion på billedmanipulation. Dette anses for groft uagtsomt.

Artiklerne 3, 4 og 5 er offentliggjort i perioden december 2004 til april 2005. På udarbejdelsestidspunktet var således 1998-bekendtgørelsen den gældende. Spørgsmålet om uredelighed skal derfor bedømmes efter denne. Alle artikel 12 ligger efter ikrafttrædelsen af 2008-bekendtgørelsen.

For uredelighedsfundende gælder, at Udvalget kvalificerer forholdene som værende "i lighed" med forhold nævnt i eksemplerne i den nugældende UVVU-bekendtgørelse.

Dette giver anledning til generelt at fremhæve, at disse eksempler ikke beskriver det daggældende uredelighedskriterium. Ved at bygge på eksempler bringes Udvalget til at overse selve definitionen på uredelighed i 1998-bekendtgørelsen. Det er definitionen, ikke eksemplerne – heller ikke de beslægtede eksempler i 1998-bekendtgørelsen – der er afgørende.

Konkret anført Udvalget, at artikel 3 og 4 indebærer et alvorligt brud på god videnskabelig praksis "i lighed med uoplyst selektiv eller skjult selektion kassation af egne uønskede resultater". Dette er en grov og helt uacceptabel beskyldning og en grov forvridding af Udvalgets egne fund. Skjult eller selektiv kassation af egne uønskede resultater er en helt forkastelig praksis, og den har notorisk ikke fundet sted i disse artikler. Et antal forsøgspersoner, fra hvem prøver indgik i andre undersøgelser, indgik ikke i artikel 3 og 5 på grund af mangel på materiale. Der er således ikke indvundet nogen resultater fra disse personer overhovedet, der evt. kunne være kasseret, og det giver ingen mening, at tale om "uønskede resultater". De pågældende personers vævsprøver er ikke ved nogen beslutning fra forfatterne valgt fra, endside valgt fra for at forebygge en frygt for uønskværdige resultater.

For en ordens skyld tilføjes, at det ikke efter nogen af UVVU-bekendtgørelserne er nødvendigt at henføre en adfærd under et af de opregnede eksempler. Der er i alle versioner tale om rene eksempler, og det afgørende er selve definitionen på uredelighed (gerningsindhold og tilregnelser). Det er uacceptabelt, at der hævdes at bestå en "lighed" mellem den udeladte krydsreference og det forkastelige fænomen selektiv eller skjult kassation af resultater.

2. Sammenfattende om Udkastet

Udkastet må fortsat anses for særdeles mangelfuldt såvel juridisk som alment- og sundhedsvidenskabeligt. De under sagen tilvejebragte oplysninger og argumenter må føre til, at min klient renses for beskyldningerne om videnskabelig uredelighed, også i forhold til de punkter, der fortsat står tilbage.

Den alvorlige kritik, der fortsat kan rejses mod Udvalgets fund og argumentation, kan i det væsentlige sammenfattes i følgende punkter:

1. Udvalget skal benytte de på frembringelsestidspunktet for hver artikel gældende uredelighedsbegreber. Derfor skal 1998-bekendtgørelsen med krav om forsætlig eller groft forsømmelig forfalskning eller forvridding af det videnskabelige budskab anvendes ved vurderingen af artikel 3, 4 og 5.

2. Det er ikke korrekt, at det i 2008 indførte uredelighedsbegreb reelt ikke indebærer nogen ændring i uredelighedsbegrebet. Udvalgets påstand herom er i strid med reglernes historik.
3. Udvalget har da også selv tidligere (forordet til 2009-vejledningen) fuldkomment klart tilkendegivet, at inddragelsen i 2008 af ethvert alvorligt (forsætligt eller uagtsomt) brud på god videnskabelig skik under uredelighedsbegrebet er en udvidelse af Udvalgets område ("... nu – i modsætning til tidligere – direkte til alvorlige brud på god videnskabelig praksis").
4. Udvalgets forsøg på at forsvare god videnskabelig praksis som element også i ældre uredelighedsbegreber bygger på en fordrejning af ræsonnementet, hvor iagttagelser fra retlige standarder uberettiget overføres til egentlige regler, og bevisusikkerhed, fortolkning og skøn sammenblandes.
5. For uredelighedsfund gælder et klarhedskrav. Dette har Udvalget tilsidesat.
6. Udvalget har ikke gjort sig klart, at en væsentlig forskel mellem uredelighedsbegrebet anno 1998 og anno 2008 er, at forsætlig uredelighed efter de tidligere regler forudsatte forsæt til at vildlede (kort betegnelse for at forfalske eller forvride budskabet), mens der nu kun kræves forsæt til at foretage en handling, der – uanset dens følger – er i strid med god videnskabelig skik. Udvalgets forsætsfund i relation til manglende krydsreferencer i artikel 3, 4 og 5 hviler derfor på en uberettiget anvendelse af 2008-reglerne med tilbagevirkende kraft.
7. Udvalget har demonstreret vanskeligheder med at opstille kriterier for, hvornår (og hvorfor) der (undertiden) skal opgives krydsreferencer ved genbrug af undersøgelsesmateriale. Fremstillingen er ændret, hver gang (udkast af 25. juni 2013, afgørelse af 18 december 2013 og nu Udkastet) Udvalget forsøger at redegøre for indholdet af god videnskabelig praksis. Dette viser i sig selv, at der ikke kan påvises en anerkendt videnskabelig praksis på dette område, end ikke i dag. Udvalgets nu tredje forsøg (her efter kort "Version 3") hviler på hjemmelavede og vilkårlige begreber ("studie", at "understøtte" konklusioner og "afhængighed" mellem konklusioner), en tilsidesættelse af regelgrundlaget og en uforståelig og inkonsistent anvendelse af begrebet "selektion". Udvalget fremmaner en risiko for vildledning ("i yderste konsekvens"), som intet har med forholdene i nærværende sag at gøre.

8. Udvalget hverken kan, skal eller må beskæftige sig med holdbarheden af videnskabelige teser. Det følger heraf, at Udvalget ikke kan karakterisere det forhold, at resultater fra tidligere undersøgelser (med samme biologiske materiale) inddrages i en skitseret tesedannelse (perspektivering) i en senere artikel, som udtryk for en "påberåbelse", der i mangel af krydsreference indebærer uredelighed. I strid hermed indebærer Version 3, at det kan blive afgørende om valide resultater i en artikel perspektiveres i en senere artikel, der fremlægger andre valide fund.
9. Version 3 indebærer, at det bliver aldeles uklart og uforudsigeligt, hvornår en forsker, evt. med betydelig tilbagevirkende kraft, kan blive hængt ud for uredelighed. Det er en højst subjektiv afgørelse efter hvad det konkrete udvalg, her Udvalget, finder. Dette indebærer en tilsidesættelse af klarhedskravet.
10. Hvis Udvalget skal erklære en vis praksis for værende i strid med god videnskabelig praksis, skal der kunne konstateres en sådan praksis ved en utvivlsom faglig konsensus, officielle eller anerkendte regelsæt eller lignende. Det kan Udvalget ikke i relation til kravet om krydsreferencer i Version 3 (eller tidligere versioner). Udvalget kan ikke, heller ikke efter 2008, selv opstille krav til god videnskabelig praksis efter et skøn, men kan alene håndhæve krav, som faktisk gør sig gældende i forskningskredse, og som kan påvises ved henvisning til anerkendte regelsæt.
11. De to underskriftindsamlinger fra anerkendte forskere viser, at der ikke er noget empirisk grundlag for at opstille et krav om krydsreferencer som udviklet i Version 3 (eller de tidligere versioner). Udvalget har fordrejet den første underskriftindsamling og har ganske urimeligt og uden begrundelse erklæret den anden for uden betydning. Det er i den forbindelse oplagt, at der er et stort spring fra at være uenig i et fagligt skøn om, hvad der er anledning til at nævne i en note, og til, hvad det er uredeligt ikke at nævne.
12. Spørgsmålet om manglende krydsreferencer i artikel 3, 4 og 5 skal imidlertid ikke afgøres ud fra en vurdering af, om god videnskabelig praksis er tilsidesat, men ud fra, om der er tale om forfalskning eller forvridning af det videnskabelige budskab og i bekræftende fald, om der er tale om forsæt eller grov forsømmelighed. Det forsømmer Udvalget at gøre.
13. Det videnskabelige budskab i artikel 3, 4 og 5 ville indholdsmæssigt være det samme med en tilføjelse om, at det undersøgte materiale også havde været benyttet i artikel

1. Det har præcis den statistiske styrke, der tilkommer det. Artiklerne søger hverken indholdsmæssigt eller statistisk støtte i artikel 1.
14. Udvalgets nye forsøg på at støtte sine synspunkter om betydningen af krydsreferencer med statistiske stikprøvebetragtninger er malplaceret og argumentationen uholdbar. Det er forskellige forhold, der undersøges i de enkelte artikler. Der er intet grundlag for at antage, at anvendelse af evt. nyt materiale med samme karakteristika og n-værdi i de senere artikler, ville medføre andre eller mere statistisk sikre resultater end anvendelse af det materiale, der blev benyttet til den tidligere artikel.
15. Udvalgets ræsonnementer om, at læseren vil tro, at der er tale om et nyt studie med nyt materiale, når der ikke er oplysninger om genanvendelsen, er et rent postulat bygget på Udvalgets implicite og vilkårlige definition af "studie", et begreb, der ikke indgår i de relevante regler. Det ligger rettelig ikke i begrebet "studie", at der benyttes nyt materiale. Det er indlysende, at Udvalget ikke ved at introducere og definere begrebet "studie", som man lyster, kan skabe grundlag for et uredelighedsfund. Hvis betragtningen var rigtig, ville den medføre, at der altid skulle gives krydsreferencer, hvilket Udvalget i Version 3 netop er enig i, at der ikke skal. Udvalget har således kasseret denne betragtning som uholdbar. Men Udvalget kan så ikke anlægge den uholdbare betragtning over for min klient. (Det tilføjes, at efter omstændighederne kan manglende oplysning om, at forfatterne ikke selv har fremskaffet materialet, vildlede om egen indsats, men det er et helt andet spørgsmål end spørgsmålet om forfalskning eller forvridding, og det foreligger ikke i forhold til Bente Klarlund Pedersens artikler).
16. Udvalgets krav om, at der skal gives krydsreference i tilfælde af "selektion af forsøgspersoner... skjult for læseren...", er uholdbar. Uoplyst selektion (rigtigt forstået) kan være uredeligt, men det vil da netop være den uoplyste selektion, ikke den manglende krydsreference, der er problemet. I de omhandlede artikler er imidlertid ikke sket en uoplyst selektion af forsøgspersoner.
17. Udvalget har ved vurderingen af artikel 4 (MTmRNA-målingen) anerkendt, at en reduceret n-værdi, der beror på utilstrækkeligt materiale, ikke indebærer uredelighed, selv om der ikke er givet oplysning om årsagerne hertil. Der er således ikke tale om selektion. Samme betragtning må gælde for artikel 3 og 5. Det skal understreges, at det netop er det materiale, som MTmRNA-målingerne i artikel 4 kunne foretages på, der er brugt i artikel 3 og 5. Hvorfor i alverden, der nu er tale om uredelig "selektion" her, når præcis den samme begrænsning i undersøgelsesmateriale i artikel 4 ikke var uredeligt, er uforståeligt. Det forekommer ganske inkonsistent. Det må være helt oplagt, at den

acceptable begrænsning af materialet i artikel 4, ikke pludselig kan antage karakter af en forsætlig vildledning i artikel 3 og 5.

18. Det fremgår af beskrivelsen af metoden i artikel 5, at den omfatter forsøgspersoner, der har modtaget infusion med rHIL-6 i en nærmere angiven mængde. Den omstændighed, at en tidligere undersøgelse (van Hall) også omfattede forsøgspersoner, der havde modtaget infusion med rHIL-6 i en større mængde, er irrelevant for artikel 5 efter dens formål og disse forsøgspersoner falder uden for beskrivelsen af forsøgsmaterialets karakteristika. Det indebærer ikke uoplyst selektion, at der kunne være opnået adgang til materiale med andre karakteristika end dem, der ønskes undersøgt, og som derfor ikke er undersøgt. Selektion forudsætter begrebsmæssigt, at man selekterer inden for en defineret gruppe. Det indebærer ikke selektion, at man i en undersøgelse af æbler ikke inddrager pærer, selvom der tidligere i anden forskning er foretaget sammenlignende undersøgelser mellem de to frugter. Det kan aldrig nogensinde forvride oplysningerne i en artikel om æbler, at den ikke indeholder et ord om pærer.
19. Uredelighedsfundet i relation til Penkowas billedmanipulation i artikel 4 er knyttet til betragtninger om medforfatteransvar og rollen som sidsteforfatter eller "den ledende forfatter", hvoraf efter Udvalget følger et særligt og skærpet ansvar. Tankegangen kan føres tilbage til det først udkast af 25. juni 2013. Den er uden hjemmel og er juridisk helt uholdbar, jf. mit indlæg af 25. august 2013 s. 24-32. Der gjaldt ikke efter 1998-reglerne (og gælder heller ikke i dag) noget særligt ansvar for sidsteforfatteren eller en seniorforfatter. Der er intet belæg herfor i relevante regelsæt og vejledninger, heller ikke i senere tilkomne.
20. Et uredelighedsansvar for Bente Klarlund i forbindelse med artikel 4 forudsætter, at hun har udvist grov forsømmelighed, hvilket igen forudsætter grov tilsidesættelse af en hende påhvilende pligt. Der forelå ingen sådan pligt i kraft af en vejlederrolle eller lignende over for den akademisk ligestillede Milena Penkowa, der var tilknyttet et andet institut og besad forfatterholdets højeste ekspertise i IHC-farvning af vævsprøver. Bente Klarlund Pedersen havde heller ikke i kraft af aftale med de øvrige forfattere nogen kontrolpligt.
21. Et uredelighedsfund for Bente Klarlund i forbindelse med artikel 4 forudsætter endvidere, at en evt. grov forsømmelighed indebærer en handling eller undladelse "hvorved" der sker forfalskning eller forvridding af det videnskabelige budskab. Det skal således være ved handlingen eller undladelsen, at forfalskningen eller forvriddingen sker. Det var imidlertid ved Penkowas billedmanipulation, at forfalskningen af det videnskabelige

budskab skete. Selv hvis man måtte anse det for groft forsømmeligt, at forfalskningen ikke blev opdaget (hvilket bestrides), var det ikke *ved* den manglende opdagelse, at forfalskningen skete.

22. Fejlen vedrørende 2 contra 3 timers exercisetid i artikel 12 er ubestridelig, men kan ikke tillægges en betydning, der kan retfærdiggøre en så belastende reaktion som et uredelighedsfund. Den kan ikke karakteriseres som alvorlig. I denne forbindelse fremhæves, at der var klaget over artikel 12 også i Timmons sagen (hvor artiklen kaldes artikel 1). Min klient er i afgørelsen af 18. december 2013 i Timmons-sagen rensset for uredelighed i forbindelse med denne artikel, og det er helt inkonsistent at nå det modsatte resultat i nærværende sag.
23. Fejlens ringe tydelighed skal ses i lyset af, at den ikke er bemærket af Udvalget i Timmons sagen og heller ikke i udkastet af 25. juni 2013 til afgørelse i nærværende sag. Det har karakter af en detalje i forbindelse med den mere vidtgående fejl i angivelsen af forsøgspersonerne i artikel 12, som Udvalget har udtrykt forståelse for kan ske i et internationalt samarbejde. Udvalget påpegede først selv fejlen i afgørelsen af 18. december 2013.
24. Fejlens ringe tydelighed skal endvidere ses i lyset af, at den ikke blev konstateret i forbindelse med, at forfattergruppen udarbejdede et erratum til den oprindelige artikel, netop for at rette op på konstaterede fejl i metodebeskrivelsen. Diskrepansen i exercisetid er et integreret, men mindre, led i fejlen i metodebeskrivelsen, og kan ikke selvstændigt anses for uredelig, når fejlen som helhed ikke er det. Tidsskriftet finder umiddelbart et erratum til erratum overflødigt.

I det følgende skal jeg uddybe denne kritik, idet jeg bemærker, at de 24 punkter ikke benyttes som systematik for denne gennemgang.

3. Regelgrundlaget – udviklingen i uredelighedsbegrebet

Artiklerne 3, 4 og 5 er fra perioden december 2003 til april 2005, og er således alle fra før ikrafttrædelsen den 1. august 2005 af bekendtgørelse nr. 668 af 28. juni 2005.

3.1. 1998-bekendtgørelsen

Artikel 3, 4 og 5 skal derfor materielt bedømmes efter uredelighedsbegrebet i bekendtgørelse nr. 933 af 15. december 1998. Dette følger af, at en erklæring fra udvalget om, at en

forsker har handlet uredeligt, har så alvorlige følger, at det, som det er tilfældet i strafferetten, af retssikkerhedsgrunde ikke kan komme på tale at dømme med tilbagevirkende kraft.

Ifølge denne bekendtgørelses § 3, stk. 1, er videnskabelig uredelighed "handling eller undladelser, hvorved der i forskning sker forfalskning eller forvridning af det videnskabelige budskab ...". Der opregnes en række eksempler herpå i bekendtgørelsen.

Efter stk. 2 skal det "kunne dokumenteres, at den pågældende har handlet forsætligt eller udvist grov forsømmelighed i forbindelse med forholdet".

Stk. 1 angiver således gerningsindholdet og stk. 2 tilregnelseskravet.

Jeg har undladt at citere og underlader at diskutere det i bekendtgørelsen opregnede yderligere tilfælde, nemlig grov vildledning om en persons indsats i forskningen, da dette ikke efter 2013-Afgørelsen eller Udkastet spiller nogen rolle i nærværende sag.

Udtrykket "grov forsømmelighed" er ikke synonymt med det gængse begreb "grov uagtsomhed".

Det skal ses i lyset af det tidligere uredelighedsbegreb i det dagældende "halvofficielle" udvalgs vedtægter af 18. december 1992, hvorefter uredelighed ud over bevidst svigagtige handlinger omfattede "så grove tilfælde af sjusk, at de må anses for at udgøre en tilsvarende belastning af den videnskabelige troværdighed". Vedtægterne fortsætter med en bemærkning om, at dette "svarer til", at der skal foreligge forsæt eller grov uagtsomhed. Imidlertid er det indlysende, at det almindelige begreb grov uagtsomhed går langt videre end til så grove tilfælde af sjusk, at den pågældendes anseelse belastes lige så meget, som hvis handlingen var begået forsætligt. Valget i 1998-bekendtgørelsen af udtrykket "grov forsømmelighed" indikerer klart, at det ikke er det gængse begreb grov uagtsomhed, der sigtes til. Det havde været oplagt ganske enkelt at anvende det gængse begreb, hvis det var den realitet, man tilstræbte. At noget "svarer til" noget andet sammenligneligt er noget ganske andet, end at det er "det samme som". Udtrykket anvendes ganske almindeligt, hvis noget specielt eller ukendt skal placeres i en kendt referenceramme. F.eks. svarer en admiral i flåden til en general i hæren eller et touché i fægtning til et mål i fodbold.

Begrebet "grov forsømmelighed" og det lignende begreb "grov forsømmelse" anvendes begge i anden lovgivning. De anvendes om pligttilsidesættelser af en sådan alvor, at de kan udløse straf, autorisationsfrakendelse og/eller fratagelse af et offentligt tillidshverv. Der er tale om grov tilsidesættelse af særlige pligter i et hverv eller en funktion, der indebærer

pligter, hvis iagttagelse netop skal forebygge tab eller skade. Sådanne følger indtræder ikke blot ved enkeltstående tilfælde af grov uagtsomhed. De meget alvorlige følger, som en uredelighedsdom over en anerkendt forsker indebærer, gør det meget nærliggende at stille tilsvarende strenge krav, før der kan konstateres uredelighed uden forsæt til vildledning

Et notat med gennemgang af dansk rets regler om grov forsømmelse/forsømmelighed efter-sendes inden for en dag eller to.

3.2. 2005-bekendtgørelsen

Uredelighedsbegrebet skærpes ved bekendtgørelse nr. 668 af 28. juni 2005. Denne bekendtgørelse har ikke direkte betydning for sagen, da de artikler, der findes uredelige, enten er før dens ikrafttræden (artikel 3, 4 og 5) eller efter den næste bekendtgørelses ikrafttræden (artikel 12). Men 2005-bekendtgørelsen er alligevel belysende for retsudviklingen og gennemgås derfor.

Skærpelsen ved denne bekendtgørelse består generelt i, at kravet om dokumentation af forsæt eller grov forsømmelighed går ud og erstattes af bestemmelsen i § 5, stk. 2, om, at sanktioner forudsætter en afklaring af, til hvem den uredelige adfærd kan henføres.

Endvidere erstattes grov forsømmelighed af det videregående og gængse begreb grov uagtsomhed.

Skærpelsen er tydelig, hvis man studerer tærsklen for uredelighed i typetilfælde ved at sammenholde de to bekendtgørelses opregning af eksempler, jf. følgende skema. Man er ved udarbejdelsen af 2005-bekendtgørelsen opmærksom på det selvfølgeligelige, at hvis der er givet oplysning om et vist forhold, elimineres uredeligheden, hvorfor der er indsat et "uoplyst" foran en række af foreteelserne. Dette er ikke en reel ændring, da en relevant oplysning vil fjerne det vildledende element og dermed føre forholdet uden for det tidligere uredelighedsbegreb. Ordet er derfor ikke medtaget i skemaet.

<i>Type</i>	<i>Tærskel ifølge 1998-bkg.</i>	<i>Tærskel ifølge 2005-bkg.</i>
Statistiske metoder	Bevidst vildledende	Usædvanlig og vildledende
Fortolkning af resultater	Bevidst forvredet	Ensidig eller forvredet
Konklusioner	Bevidst forvridding (note:	Ensidig eller forvredet

	<p>Ordet "Bevidst" i § 3, stk. 5. nr. 1 må i konteksten anses at angå begge de følgende substantiver)</p>	
--	---	--

Tærskelsænkningen i 2005 skal netop ses i lyset af, at grov uagtsomhed blev inddraget under uredelighedsbegrebet.

3.3. 2008-lovændringen og -bekendtgørelsen

Sammenholdes begrebsbestemmelsen i 2005-bekendtgørelsen med uredelighedsbegrebet i den nugældende bekendtgørelse nr. 1122 af 24. november 2008, der modsat de tidligere bekendtgørelser er bygget på en definition af uredelighedsbegrebet direkte i forskningsrådgivningsloven, er det ganske tydeligt, at begrebet "andre alvorlige brud på god videnskabelig praksis" kommer til som noget nyt.

Det er klart, at man hele tiden har kunnet karakterisere forfalskning og fabrikering og grov vildledning om egen indsats som alvorlige brud på god videnskabelig praksis, men nu vil også andre – endda *alle* andre – brud på god videnskabelig praksis være omfattet af uredelighedsbegrebet, såfremt de er "alvorlige".

Denne fundamentale ændring i uredelighedsbegrebet skal historisk ses i lyset af reglerne for det oprindelige, "halvofficielle" udvalg, der udover at overvåge uredelighed også skulle beskæftige sig med andre afvigelser fra god forskningspraksis. Dette sidste var derimod ikke et led i det første *officielle* udvalgs opgaver, da der intet står om god forskningspraksis og tilsidesættelse heraf i 1998-bekendtgørelsen eller i 2005-bekendtgørelsen.

De i 2008 indførte regler indebar således et come-back for udvalget (når det officielle udvalg ses som en videreførelse af det "halvofficielle") i relation til god videnskabelig praksis. Hermed stemmer det, at udvalget i de mellemliggende år 1998 til 2008 ikke udsendte nogen vejledninger om god videnskabelig praksis. En vejledning var udsendt af det "halvofficielle" udvalg, og derefter skal vi frem til 2009, hvor lovændringen til forskningsrådgivningsloven og 2008-bekendtgørelsen var trådt i kraft, før udvalget udsendte en ny vejledning om god videnskabelig praksis. Det siges præcist i forordet hertil: "UVVU's virkefelt er blevet ændret og relaterer sig nu – i modsætning til tidligere – direkte til alvorlige brud på god videnskabelig praksis". Hermed bliver det en naturlig opgave for udvalget at skabe klarhed og retssikkerhed ved at vejlede om god forskningspraksis, så forskere, der overholder de heri in-

deholdte anvisninger, kan vide sig sikre mod, at deres karriere styrtes i grus af et vilkårligt uredelighedsfund. Efter denne udtalelse er det ufatteligt, at Udvalget kan hævde, at uredelighedsbegrebet også før 2008 omfattede alle (forsætlige eller groft uagtsomme) alvorlige brud på god forskningsskik.

Opregningen af eksempler i 2008-bekendtgørelsen er identisk med opregningen i 2005-bekendtgørelsen. Der er med andre ord ikke i 2008-bekendtgørelsen givet et eneste vejledende eksempler på forhold, der indebærer alvorlige brud på god videnskabelig skik, uden at være omfattet af de gængse kategorier forfalskning, fabrikering og grov vildledning om egen indsats.

Bemærkningerne i Udkastet s. 55 om, at definitionen af videnskabelig uredelighed med den nuværende formulering "i realiteten" har haft samme indhold siden 1992 er klart urigtig. Begrebet "andre alvorlige brud på god videnskabelig skik" er først kommet ind i 2008. Dette ubestridelige faktum kan næppe udtrykkes klarere end det daværende udvalg selv har gjort det i forordet til 2009-vejledningen "UVVU's virkefelt er blevet ændret og relaterer sig nu – *i modsætning til tidligere* – direkte til alvorlige brud på god videnskabelig praksis" (min kursivering).

At der et sted i motiverne tales om en "præcisering" giver ikke støtte for Udvalgets (modsat udvalgets) opfattelse, da denne vending benyttes helt almindeligt i lovforarbejder, ikke kun når regler udtrykkes tydeligere, men også hvor de materielt ændres.

3.4. Er der reelt ingen ændring i uredelighedsbegrebet?

Udvalget har i Udkastet søgt at finpudse sin begrundelse om anvendelse af god videnskabelig praksis s. 55 nederste afsnit og 56 øverste afsnit.

Argumentationen gentages i al sin urimelighed, idet jeg har indsat numre, hvortil mine følgende kommentarer knyttes:

Indklagede har i sit indlæg af 24. marts 2014 gjort gældende, at det alene er efter lovændringen i 2008, at videnskabelig uredelighed relaterer sig til videnskabelig praksis, mens der før 2008 var en præcis og snæver definition, som klart og direkte definerede uredelighed i egentlige retsregler (1). Udvalget deler ikke denne opfattelse. Også definitionerne før 2008 indebar betydelige elementer af skøn (2), hvilket bl.a. illustreres af de gennemgåede, ikke udtømmende eksempler på videnskabelig uredelighed i bekendtgørelserne om UVVU (3). End ikke et begreb som plagiering (4) er/var defineret, heller ikke i de tidligere regler,

og enhver, som beskæftiger sig med at vurdere plagiering, ved, hvor vanskeligt det kan være at afgøre, hvorvidt der i det konkrete tilfælde er tale om plagiering (5).

I sådanne vurderinger indgår de faglige skøn, som udvalget er anmodet om at udøve. Og i det skøn har god videnskabelig praksis altid været et afgørende parameter (6) – også i tilfælde, eller måske netop i tilfælde, hvor der ikke findes autoritativt nedfældede definitioner i bindende juridiske regelsæt (7). Udvalget faglige vurderinger er således baseret på et almenvidenskabeligt grundlag for empirisk forskningsmetodik, bl.a. statistiske metoder, og teorier inden for sundhedsvidenskab og alment anerkendt videnskabelig praksis (8).

Ad 1

1998-bekendtgørelsens § 3, stk. 1, indleder med "Videnskabelig uredelighed omfatter handlinger eller undladelser, hvorved ...". Det er oplagt, at dette er en definition, og at den indgår i en egentlig retsregel. Teksten svarer fuldstændig til, at der havde stået "Ved videnskabelig uredelighed forstås handlinger eller undladelser, hvorved ...". Der er naturligvis vekslende grader af præcision i de enkelte udtryk i bestemmelserne, men det gælder vist for alle lovbestemmelser, og begreberne i bekendtgørelsen, der endda tydeliggøres med en lang række eksempler, må siges at ligge ganske højt i præcisionsgrad. Begreber som "forfalskning", "forvriddning" og "det videnskabelige budskab" ligger helt åbenbart i relation til klarhed og fasthed i en hel anden klasse end "andre alvorlige brud på god videnskabelig praksis", som endda serveres (a) uden et eneste eksempel herpå og (b) uden nogen angivelse af, hvorledes det afgøres, hvad god videnskabelig praksis indebærer. Kriteriet "alvorligt" er helt iøjnefaldende aldeles skønsmæssigt.

Ad 2

Der er klar forskel mellem at skulle skønne og at skulle fortolke. Begreberne "forfalskning" og "forvriddning" kræver nok en vis fortolkning, men det betyder ikke, at man kan erstatte fortolkning og regelanvendelse med et skøn ud fra en retlig standard. Derimod ligger der et vist skøn i, om en vildledning om egen indsats er "grov". Men det er netop ikke relevant her, da der ikke er tale om uretvisende oplysninger om egen indsats.

Begrebet "god videnskabelig praksis" er en retlig standard. Den kan som andre retlige standarder gøres til genstand for forfining og præcisering ved såkaldt rationalisering af den retlige standard. Dette er ikke en skønsmæssig proces, men sker ved generelle retlige overvejelser, frigjort fra en konkret sag. Derudover skal der ved anvendelsen af enhver retlig standard udøves et konkret skøn over den konkrete sags omstændigheder.

Begreberne "forfalskning" og "forvridning" (begge med tilføjelsen: "af det videnskabelige budskab") er ikke retlige standarder. De skal måske fortolkes (ikke rationaliseres) og kan kræve en bevisvurdering, men denne er ikke skønsmæssig på en måde, der ligner det skøn, der altid skal udøves ved anvendelse af en retlig standard.

Eksemplerne nr. 1 til nr. 9 i 1998-bekendtgørelsen kan alle føres tilbage til de tre dagældende tilfælde af uredelighed (a) forfalskning, (b) forvridning eller (c) grov indsatsvildledning. De bidrager herved til større klarhed af definitionen på uredelighed.

Betragtningerne i de citerede bemærkninger i Udkastet står i skarp kontrast til 2003-rapporten fra Forskningsstyrelsens arbejdsgruppes rapport fra 2003 (se mit indlæg af 15. august 2013 s. 17): "*Det må for den enkelte forsker og for forskersamfundet ideelt stå helt klart, hvad der forstås ved videnskabelig uredelighed, hvilke konkrete forhold, der kan give anledning til, at der kan rejses en uredelighedssag, og under hvilke betingelser en forsker kan kendes uredelig*". Dette er ikke muligt, hvis udvalget tiltager sig kompetence til at konstatere uredelighed ud fra sit eget skøn.

Det er Udvalgets pligt at *anvende* regler, ikke at *opfinde* eller via et skøn *opstille* regler.

Ad 3

Eksemplerne i 1998-, 2005—og 2008-reglerne er netop kun eksempler. Det indebærer for det første, at det ikke er nødvendigt, at et forhold kan henføres til et af eksemplerne for at uredelighed kan statueres. Afgørende er selve de regler, der eksemplificeres. Det indebærer for det andet at det ikke er nok til at statuere uredelighed, at et forhold kan siges at være omfattet af et eksempel. Denne bedømmelse skal foretages efter selve reglen. Der er derfor utilstrækkeligt og uholdbart, når Udvalget i sin argumentation om forhold, der er bedømt som uredelige efter 2008-reglerne, men skal bedømmes efter 1998-bekendtgørelsen, griber tilbage til eksemplerne. Udvalget skal se på det klart definerede gerningsindhold og tilregnelseskra v i 1998-bekendtgørelsen.

Ad 4

Det er et meget dårligt valgt eksempel, da der i denne sag ikke er noget spørgsmål om plagiering. Men grundlæggende er det spørgsmål, der vil skulle afgøres i sager – bedømt efter 1998-bekendtgørelsen – som med rimelighed kan kaldes plagieringssager, ikke, om der foreligger "plagering" (som blot nævnes i et eksempel), men om der foreligger "grov vildledning" om en persons indsats i forskningen. Det er i modsætning til forfalskning og for-

vridning på grund af elementet "grov" en retlig standard, der kræver dels en rationalisering, dels et konkret skøn. Det er at fordreje spørgsmålet om karakteren af de regler, hvorefter nærværende sag skal afgøres, at blande en retlig standard ind i diskussionen. Nærværende sag skal afgøres efter de dele af uredelighedsbegrebet, der netop *ikke* er en retlig standard. Argumentationen er således forvridende.

Ad 5

Vanskelighederne på dette punkt kan skyldes dels bevisusikkerhed om, hvem der kom først og om den kritiserede forsker har kendt til det andet arbejde eller der foreligger parallelle opdagelser. Hertil kommer, at der skal trækkes en grænse mellem på den ene side manglende, men ønskelige, fodnoter om tidligere videnskab og tilladelige tilfælde af inspiration, og på den anden side den grove vildledning om egen indsats. Vanskelighederne kan henføres til bevismæssige udfordringer og begrebet "grov", som ikke har et sidestykke i relation til det skarpe begreb "forfalskning" og det temmelig skarpe begreb "forvridning".

Ad 6

Ræsonnementet er yderst kritisabelt. Begrebet videnskabelig uredelighed i 1998-bekendtgørelsen består af 3 fænomener: (i) forfalskning, (ii) forvridning og (iii) grov indsatsvildledning (alle som nærmere fastlagt med yderligere betingelser). Kun det sidste fænomen er en retlig standard. Ud fra iagttagelser af den retlige standard, som er helt irrelevant i denne sag, generaliseres med et henkastet "sådanne" til de langt mere præcise begreber forfalskning og – meget apropos – forvridning.

Ad 7

Udtrykket "også i tilfælde, eller måske netop i tilfælde ..." er sprogligt yderst elegant, men gold retorik. Det kan ikke dække over den tørre kendsgerning, at selvom forfalskning, forvridning og grov indsatsvildledning alle dage har været i strid med god videnskabelig praksis, var 1998-bekendtgørelsen (og senere 2005-bekendtgørelsen) frigjort fra dette begreb, og andre overtrædelser af god videnskabelig praksis var ikke udtryk for uredelighed.

Ad 8

Det er der ringe belæg for. Hvis det var tilfældet, må det formodes, at der var givet referencer til et eller flere danske eller internationale regelsæt/vejledninger. På det ene af de for sagen helt afgørende punkter om krydsreferencer ved "genbrug" har udvalget nu gennem det meste af et år forsøgt sig med skiftende begrundelser og konsekvenser heraf, som alene har rod i Udvalgets egne synspunkter, og på det andet afgørende punkt om medforfatteransvar har Udvalget vel søgt at finpudse argumentationen, men har reelt blot bidt sig

fast i resultatet af sit oprindelige, og helt uholdbare, synspunkt om, at der gælder et skærpet ansvar for den forsker, hvorpå Udvalget mener at kunne klistre en etikette med sit hjemmelavede begreb "ledende seniorforfatter". Henset til, at praktisk taget al sundhedsvidenskabelig forskning sker i samarbejde mellem et anseligt antal forskere, er spørgsmålet, om der også uden enten (a) en aftale mellem dem om opgavefordelingen, hvoraf en eller flere påtager sig en særlig kontrolfunktion, eller (b) en vejlederfunktion i kraft af et overordningsforhold, kan indtræde et medansvar for uredelighed, praktisk, men det er ikke berørt med et ord i udvalgets vejledninger eller i udenlandske eller internationale vejledninger eller afgørelser fra organer med kontrolopgaver over for uredelighed.

Men svaret i denne sag er ganske simpelt. Bente Klarlund Pedersen kan kun kendes uredelig for den manglende indgriben, hvis hun har handlet groft forsømmeligt dvs. groft tilsidesat en bestående kontrolpligt. Denne kan søges enten i en aftale mellem forfatterne eller et overordningsforhold. Ingen af disse grundlag er til stede. Pligten kan ikke før 2008-reglernes ikrafttræden søges i "god videnskabelig praksis". Det tilføjes, at der ikke er noget empirisk grundlag for, at god videnskabelig praksis i 2004 eller senere har indeholdt et krav om, at "den ledende forfatter" skal kontrollere andre bidrag fra (forventelig) kompetente medforfattere, der er specialister på deres felt.

Sammenfattende må det fastholdes, at (a) begrebet alvorlige brud på god videnskabelig praksis først er en del af uredelighedsbegrebet fra ikrafttrædelsen af ændringen af forskningsrådgivningsloven og den nye bekendtgørelse i 2008, (b) at det ikke indgår i 1998-bekendtgørelsen og 2005-bekendtgørelsen, at (c) det ikke spiller nogen rolle for at fortolke begreberne forfalskning og forvridning. Det spiller heller ikke (d) nogen rolle i fortolkningen af forsætsbegrebet.

Den røde tråd gennem Udkastets uredelighedsfund er således en udvidelse af ansvarsområdet med tilbagevirkende kraft støttet på Udvalgets postulater om, hvad god videnskabelig skik kræver.

Den førnævnte arbejdsgruppe vedrørende forskningsetiske regler under den daværende Forskningsstyrelse fastslog i 2003-rapporten, at en "dom for uredelighed er alvorlig og kan være ødelæggende for den pågældendes karriere, hvorfor uredelighed kun kan statueres, hvis der ikke er skygge af tvivl i sagen".

Dette klarhedskrav må anses for en del af gældende ret. Det er ganske tilsidesat af Udvalget.

4. Særligt om forsætskravet

Udvalgets urigtige anførelse af, at det tidligere uredelighedsbegreb reelt er det samme som begrebet i 2008-bekendtgørelsen, fører ganske særlig til en alvorlig fejl i de tilfælde, hvor Udvalget har statueret forsættlig uredelighed.

Selvom man ser bort fra alle andre indvendinger mod Udvalgets opfattelse, er forskellen mellem forsættlig uredelighed efter 1998-bekendtgørelsen og 2008-bekendtgørelsen (og loven) helt fundamental.

Forsættlig uredelighed forudsætter et forsæt, der dækker hele gerningsindholdet.

Efter 2008-bekendtgørelsen er gerningsindholdet forsættlig realiseret, når der forsættlig er udvist et forhold, der indebærer et alvorligt brud på god videnskabelig praksis. Det er ikke en objektiv betingelse (en del af gerningsindholdet), at der sker forfalskning eller forvridding af det videnskabelige budskab. Derfor kræves heller ikke forsæt til at forfalske eller forvrilde.

Efter 1998-bekendtgørelsen kræves forfalskning eller forvridding af det videnskabelige budskab. Forsættlig uredelighed kræver derfor forsæt til at forfalske eller forvrilde budskabet, lidt forenklet udtryk forsæt til at vildlede.

Dette – for en jurist temmelig elementære – forhold kan sammenholdes med grundlaget for Udvalgets forsætsfund, nemlig at Bente Klarlund Pedersen, dengang som nu, ikke mente, at der var grund til at medtage krydsreferencer. Undladelsen heraf bliver en bevidst handling, og da ukendskab til loven (i dette tilfælde dog kun Udvalgets uholdbare antagelser om indholdet af god videnskabelig praksis) generelt ikke fritager for ansvar, er overtrædelsen forsættlig. Tankegangen er helt gal i relation til 1998-bekendtgørelsen, men ville også være uantagelig efter 2008-loven, når den kombineres med en antagelse om, at Udvalget/udvalget frit kan opstille indholdet af kriteriet "god videnskabelig praksis". Så havner man i den rene vilkårlighed, hvor Udvalget/udvalget kan fastlægge regler efter, hvad det nu synes med afsæt i en konkret sag. Det sidste retssikkerhedsmæssige værn mod at blive kendt uredelig er da kravet om "alvorlig", men det er beroende på Udvalgets/udvalgets skøn.

Det er derfor, at det efter de nugældende regler er helt afgørende at holde fast på, at Udvalget/udvalget empirisk skal kunne påvise en bestemt norm med en af Udvalget/udvalget

uafhængig eksistens som en realitet i faktisk forskningspraksis. Det harmonerer også med både retlige og videnskabelige idealer.

Det er retssikkerhedsmæssigt helt uacceptabelt, at den, der formaster sig til at være uenig med Udvalget/udvalget om indholdet af god forskningspraksis (til en vis tid), allerede læner sig op af et forsætligt uredelighedsfund.

I relation til forsætskravet i henhold til 1998-bekendtgørelsen vil forsætlig uredelighed helt oplagt kræve forsæt til at forfalske eller forvride det videnskabelige budskab. Forsætskravet omfatter hele gerningsindholdet. Det kan være et hensigtsforsæt, et sandsynlighedsforsæt eller *dolus eventualis*, men en oplysning om, at Bente Klarlund Pedersen mente, at der ikke af hensyn til klarheden og rigtigheden af det videnskabelige budskab var anledning til at give krydsreference i metodeafsnittet, taler i sig selv *imod*, at der forelå forsæt, og kan så ganske afgjort ikke *begrunde* et forsætsfund.

Jeg vender tilbage til spørgsmålet om der overhovedet er sket en realisation af gerningsindholdet og spørgsmålet om for foreligger grov forsømmelighed i den forbindelse, men skal lige forudskikke at svaret på begge disse spørgsmål er nej.

Denne gennemgang af forsætsaspektet viser ganske tydeligt, at Udvalgets betragtninger om, at uredelighedsbegrebet er uændret over tid er forkert, og at Udkastet derfor hviler på et uholdbart retligt grundlag.

Den manglende forsætsvurdering efter 1998-bekendtgørelsen bevirker i sig selv, at de to punkter, hvor der er fundet forsætlig overtrædelse, må revurderes. Dette kræver en juridisk stillingtagen til forsætskravet, som efter reglen i § 9, stk. 4, i 2008-bekendtgørelsen (der selvfølgelig finder anvendelse på proceduren, selvom der skal anvendes ældre materielle regler) skal foretages af formanden og dermed formanden alene. Når formanden har afgjort, hvad der følger af forsætskravet, kan det samlede Udvalg vurdere, som det er dokumentation for forsæt som dette begreb er fastlagt af formanden.

Det må absolut fastholdes, at formanden for at iagttage sin embedspligt som landsdommer skal afgøre dette retlige spørgsmål alene. Jeg har i tidligere indlæg – beklageligvis uden nogen effekt – påpeget reglen i § 9, stk. 4. Jeg er naturligvis også opmærksom på, at det under den verserende retssag fra udvalgets side bestrides, at § 9, stk. 4, indebærer, at retlige spørgsmål ikke skal behandles af det samlede udvalg. Men dette standpunkt er uforeneligt med bekendtgørelsens klare ordlyd. En læsning efter ordlyden er dernæst velbegrundet, da de øvrige medlemmer af udvalget ikke har faglige forudsætninger for at afgøre

retlige spørgsmål. Jeg tilføjer, at også spørgsmålet om den rette forståelse af § 9, stk. 4, er et retligt spørgsmål, der skal afgøres af formanden.

5. Nærmere om uredelighedsfund 1 – artikel 4 og 5 – manglende krydsreference

Udvalget har fundet, at den manglende oplysning i artikel 4 og 5 om, at biopsimaterialet stammer fra de samme forsøgspersoner, som indgår i artikel 1 og Van Hall-artiklen, indebærer uredelighed. Dette brud findes begået forsætligt og at kunne sidestilles med uoplyst forvredet fortolkning af egne resultater.

5.1. Det videnskabelige budskab

1998-bekendtgørelsen nævner i § 3, stk. 1, nr. 5, "Bevidst forvredet fortolkning af resultater" som eksempler på uredelighed, nærmere som eksempel på "forfalskning eller forvriddning af det videnskabelige budskab".

Det videnskabelige budskab i artikel 4 og 5 har imidlertid præcis det samme indhold, hvad enten en oplysning om at vævsprøverne har været benyttet til anden forskning, tilføjes eller ej. En sådan ekstra oplysning ville være ren baggrundsviden, som ikke ændrer disse artiklers videnskabelige budskab. Der er intet grundlag for at påstå, at der objektivt set foreligger en forvriddning, endside en forsætlig eller groft forsømmelig forvriddning.

Hvor vidt det var i strid med god videnskabelig praksis at udelade oplysningen er en anden sag, da uredelighedsspørgsmålet skal bedømmes efter 1998-bekendtgørelsen. Men det var det ikke. Der kan ikke empirisk påvises en almindeligt anerkendt opfattelse, hvorefter oplysningen om den tidligere forskning skal medtages. En sådan opfattelse er ikke udtrykt i danske, eller (så vidt vides) udenlandske og internationale regelsæt eller afgørelser fra kontrolmyndigheder.

Som noget nyt i Udkastet sammenlignet med 2013-afgørelsen er der s. 55, næstsidste afsnit, indsat en bemærkning om, at vurderingen heraf skal ske på grundlag af, hvad der var god videnskabelig praksis på tidspunktet for de pågældende arbejders tilblivelse. Jeg havde allerede i mit indlæg af 15. august 2013 s. 13, to nederste afsnit, påpeget dette. (På daværende tidspunkt var jeg endnu ikke opmærksom på, at de materielle regler var ændret over tid). Mit synspunkt blev så vidt ses ikke anerkendt eller blot kommenteret i 2013-Afgørelsen, men har nu fået tilslutning, uden at der har været særlig anledning dertil (ud over Udvalgets ønske om at pynte på sin afgørelse) idet Udvalget ikke har peget på nogen ændringer over tid. Det synes at være et eksempel på ren finpudsning.

5.2. Udvalgets omskiftelige syn på behovet for krydsreferencer

Det er i sig selv tankevækkende, at Udvalget nu har opstillet tre forskellige versioner af god videnskabelig praksis om krydsreferencer, først i udkastet til afgørelse af 25. juni 2001, hvor fokus var på usikkerhed om materialets holdbarhed og opbevaring samt risikoen for massesignifikans, så i 2013-afgørelsen og nu ("Version 3") i Udkastet, hvor Udvalget dog omsider når frem til, at der ikke foreligger en "tilstrækkelig entydig praksis for, at der generelt oplyses om forsøgsmaterialets oprindelse, herunder tidligere anvendelse i artikler, der baseres på samme forsøgspersoner". Alligevel finder Udvalget, at "de konkrete omstændigheder" kan medføre at sådanne oplysninger skal gives, og finder, at det "bl.a." gælder i to tilfælde, der kort kan refereres som understøttelsestilfælde og selektionstilfælde.

Der består efter min opfattelse en skarp kontrast mellem Udvalgets usikre tilgang til spørgsmålet og en påstand om, at der i 2004 og 2005 kan fastslås at have bestået en praksis som den, Udvalget delvis (jf. ordet "bl.a.") har beskrevet i Version 3. Der er så ganske afgjort ikke tale om, at det kan slås fast hinsides skyggen af tvivl, at tilsidesættelse af den gengivelse af god videnskabelig praksis, Udvalget er nået frem til i Udkastet s. 78 har noget fæste i forskningspraksis anno 2004 og 2005. Den ses heller ikke støttet på danske, udenlandske eller internationale regelsæt eller afgørelser fra kompetente organer.

Der savnes enhver empirisk støtte for noget sådant, og det modsiges af de to underskriftindsamlinger, ligesom det hverken i danske eller udenlandske beskrivelser af god forskningspraksis kan findes nogen støtte for synspunktet. De to underskriftindsamlinger er den klart vigtigste empiri om anerkendt praksis i sagen, og det er beklageligt og kritisabelt, at Udvalget har fordrejet den første (som støttende den opfattelse, som udtrykkes i 2013-Afgørelsen, men som Udvalget selv har forladt i Version 3) og uden blot forsøg på begrundelse har affærdiget den anden som "uden betydning".

Det må være helt udelukket at kalde tilsidesættelse af en så højst tvivlsom pligt, hvis indhold det endnu i 2014 påfører Udvalget så store vanskeligheder at fastlægge, som ikke kan finde nogen som helst kildestøtte, og som modsiges af et stort antal anerkendte forskere for udtryk for "grov forsømmelighed". Dette begreb må overensstemmelse med det på området gældende klarhedskrav begrænses til klare pligtforsømmelser.

5.3. Giver Version 3 en egnet rettesnor?

Version 3 er meget langt fra vellykket. Udvalget er omsider nået frem til det rigtige og empirisk velfunderede resultat, at der ikke kan opstilles et almindeligt krav om krydsreferencer om genbrug i metodeafsnittet. Så langt så godt.

Udvalget påpeger dog, at de "konkrete omstændigheder" kan føre til det modsatte resultat. I forlængelse af denne konstatering gør Udvalget imidlertid overraskende og forkert ikke det, at man foretager en klassisk retlig subsumtion, hvor man sammenholder de konkrete omstændigheder (sagens faktum), dvs. de omhandlede artikler, med de gældende regler (sagens jus) dvs. 1998-bekendtgørelsen og konstaterer, om artiklerne forfalsker eller forvrider det videnskabelige budskab, og i bekræftende fald om dette sker forsætligt eller ved grov forsømmelighed. Dette er den eneste korrekte juridiske metode, og den forholder sig netop til de "konkrete omstændigheder". Men den korrekte metode er ikke benyttet.

I stedet opstiller Udvalget en ny, ufuldstændig (jf. "bl.a.") tankebygning, om hvornår der – hvis Udvalget kunne fastlægge reglerne selv uden hensyntagen til empiriske krav – burde gælde et krav om krydsreferencer.

Udvalget opstiller to kategorier, hvor krydsreference "bl.a." kræves. I den første af disse fremmaner Udvalget billeder om, hvad der ellers "i yderste konsekvens" kan ske.

Ræsonnementsmønstret er helt uacceptabelt og står i fuldstændig kontrast til den umiddelbart foregående bemærkning om, at man må se på de konkrete omstændigheder. Det er dem, der skal vurderes, ikke nogle i fantasien opstillede eksempler. De rene bagateller i denne verden kan "i yderste konsekvens" have enorme konsekvenser. Eksempel: A har lånt en bog på biblioteket og returnerer den en uge for sent. Derfor bliver B, der er skrevet op som næste låner, en uge forsinket med sit forskningsprojekt, og hans ansøgning om patent på en banebrydende opfindelse forsinkes et par dage med den følge, at C når at indgive patentansøgning tre dage før B. Man kan opfinde eksempler, herunder med død og ødelæggelse *ad libitum*. (Jf. det klassiske spørgsmål fra kaosteorien om en sommerfugl, der slår med vingerne i Brasilien kan forårsage en tornado i Texas).

Med Udvalgets alvorlige vanskeligheder med at fastlægge under hvilke betingelser, der bør gives krydsreferencer, er det vanskeligt at laste Bente Klarlund Pedersen, at hun tilbage i 2004 og 2005 ikke havde en opfattelse, der er lig med den, Udvalget omsider måtte nå frem til. At slutte fra en sådan uenighed til forsæt fremstår som ganske uantageligt.

Det får dog ikke selvstændig betydning, da forsætsvurderingen skal ske efter 1998-bekendtgørelsen. Det er klart, at der ikke forelå forsæt til at vildlede.

Det kan heller ikke anses for groft forsømmeligt, at min klient fagligt ikke skønnede, at krydsreference skulle gives. Men dette spørgsmål kommer ikke til prøvelse allerede fordi, der ikke foreligger nogen forvridding, således at det objektive kriterium for uredelighed ikke er opfyldt.

5.4. Udvalgets statistiske synspunkter

Udvalgets – nye – statistikbaserede synspunkter, Udkastet s. 77, 4. afsnit, om stikprøver er irrelevante, da det ikke er det samme forhold, der undersøges.

De fund af f.eks. stof A, der er gjort i den første artikel, er validt. Det fund af f.eks. stof B, der gøres i den anden artikel på samme kildemateriale, er ligeledes validt. Validiteten påvirkes ikke af, at der var viden om materialets indhold af stof A.

Den "stikprøve" (for at bruge Udkastets terminologi – udtrykket falder mindre naturligt, når der ikke forskes i varianser), der er anvendt i den første artikel, er præcis lige så egnet til at anvendes i den anden undersøgelse som en ny stikprøve med samme n-værdi ville have været.

Antag, at en læser først læser den første artikel og derefter den anden og forholder sig til de deri indeholdte oplysninger. Han modtager så den yderligere oplysning, at de er baseret på samme biologiske materiale (samme "stikprøve").

Hvorledes ændrer læserens indsigt sig med den nye oplysning? Svaret er for det første, at selve det videnskabelige budskab ikke ændrer sig overhovedet. Svaret er for det andet, at den statistiske usikkerhed, der måtte være forbundet med den anden artikel er præcis den samme, som hvis dens undersøgelse havde været baseret på en ny tilsvarende stikprøve med samme n-værdi.

Den yderligere oplysning ville således intet ændre.

Det mangler ganske statistisk fundament for Udvalgets nye argument.

Det videnskabelige budskab i artikel 3 og 4 ville notorisk være det samme, som det faktisk er, selvom artiklerne havde været forsynet med en note med oplysning om, at vævsprøver fra samme population var benyttet i artikel 1 og van Hall. Da fundene rapporteret i van Hall et al. er andre end dem, der rapporteres i artikel 3 og 4, er der heller ikke tale om, at en læser må antage, at de tidligere fund har opnået øget statistisk sikkerhed, eller at artikel 3

og 4 har større statistisk sikkerhed end den, der knytter sig til de i disse artikler anførte n-værdier. Den statistiske sikkerhed af de i artikel 3 og 4 rapporterede fund vil være præcis den samme ved genbenyttelse af materialet, som hvis en ny stikprøve med samme n-værdi var benyttet. Fundene i van Hall og artikel 1 udsiger nemlig intet om, hvilke fund, der må antages at følge af den i artikel 3 og 4 omfattede forskning.

Udvalget må nødvendigvis på ny overveje sine overvejelser om betydningen for det videnskabelige budskab. Da forholdet skal bedømmes efter 1998-bekendtgørelsen, kræves objektivt en forfalskning eller forvridding af det videnskabelige budskab. Der er ingen forfalskning eller forvridding.

En forvridding kunne der derimod være tale om, hvis viden om, at den genbrugte stikprøve har en usædvanlig varians, holdes skjult. Det er der imidlertid ikke tale om, og der er i øvrigt tale om ganske snævert definerede grupper, fordi det ikke er varianser, der er genstanden for forskningen, men grundlæggende biologiske mekanismer.

5.5. Udvalgets begrundelse for krav om krydsreference – ulovlig vurdering af videnskabelige teoridannelse

Udvalget anerkender i Udkastet, at der ikke generelt kan opstilles et krav om krydsreferencer ved "genbrug". Udvalgets begrundelse for, at der ikke desto mindre i artikel 4 skulle være henvist til artikel 1, bygges alene på, at der i artikel 4 er en bemærkning om, at den i artikel 4 fundne stigning af MT-I og MT-II udtrykket måske forklares af et øget IL-6 udtryk som resultat af fysisk aktivitet. Omtalen af denne mulige biologiske mekanisme fordrejer på ingen måde budskabet i artikel 4. Der henvises til andre artikler som støtte for, at den konstaterede stigning i MT-I og MT-II kan skyldes stigning i IL-6, og det er en nærliggende og aldeles rimelig tese, at mekanismen kan være: 1. Exercise fører til øget IL-6. 2. Øget IL-6 fører til øget MT-I og MT II. Der er således ikke – efter denne tese, hvis rigtighed ikke skal eller blot kan prøves af udvalget – en direkte forbindelse mellem fysisk aktivitet og øget MT-I og MT-II, men en indirekte via IL-6. Beskaffenheden af det materiale (forsøgspersonernes alder, køn, BMI, exercise-protokol osv.), der er undersøgt, er beskrevet, og der er ikke, ej heller statistisk, nogen holdepunkter for, at anvendelse af en ny "stikprøve" (med samme n-værdi) havde ført til signifikant andre MT-værdier. Selve fundet af MT-værdierne fremstår uantastet, og tesen om en sammenhæng hverken kan, skal eller må prøves af Udvalget.

Udvalgets begrundelse vedrørende artikel 5 er noget lignende. I artikel 5 undersøges udtrykket af IL-6 receptor i to typer skeletmuskulatur. Det gælder tilsvarende her, at de fund-

ne receptor-værdier er valide, og en gentagelse af det i sig selv valide fund fra artikel 1, påvirker ikke de fundne receptor-værdier. Den på grundlag af de to fund fremsatte tese (...suggesting...) hverken kan, skal eller må prøves af udvalget/Udvalget. Bemærkningen om, hvad der er "previously shown" i artikel 1, kan ikke med rette siges at blive "påberåbt" i artikel 5, da de resultater, der gengives i artikel 5, ikke støttes af artikel 1, der ikke handler om de forhold, der er undersøgt i artikel 5. Der søges i artikel 5 ikke nogen empirisk støtte i artikel 1 for de gjorte fund.

Om disse spørgsmål henvises til den mere udførlige omtale i min klients indlæg.

5.6. Udvalget forfalder til ordmagi og begrebsjurisprudens

Udvalget går skridtet videre, og statuerer ikke blot brud på god forskningspraksis (anno 2004 og 2005), men alvorlige brud (Udkastet s. 79, næstsidste afsnit). Alvoren skulle bestå i, at læseren vildledes til at tro, at der er tale om forskellige studier. Men det *er* jo også forskellige studier (artikel 1: Af IL-6 ekspression i to typer muskelfibre; artikel 4: Af MT-I og MT-II; artikel 5: Af IL-6-receptor).

Det ligger ikke i begrebet "studie", at man skal starte helt forfra med indsamling af biologisk materiale. Det er ren ordmagi og begrebsjurisprudens at (i) opstille et begreb "studie", (ii) indlægge heri, at det bygger på materiale, der ikke tidligere har været genstand for rapporteret forskning, hvis det ikke er oplyst, og (iii) herfra deducere, at når der ikke er oplysning om genbrug, tror læseren, at den senere artikel repræsenterer et nyt "studie", som begrebsmæssigt er kendetegnet ved, at der er benyttet originalt materiale.

Læseren har ikke anledning til at interessere sig for, om forfatterne af en artikel møjsommeligt måtte begynde forfra, eller om de kunne komme lettere til undersøgelsesmaterialet, når blot undersøgelserne og deres rapportering er i orden. Den særlige situation, at manglende oplysning om genbrug (der skal forstås som at et biologisk materiale, anvendes til at teste flere hypoteser), bevirker vildledning om egen indsats, kan forbigås som ikke relevant her.

5.7. Udvalget forkaster en mulig regel – men anvender den alligevel til at dømme efter

Hvis Udvalget mente, at en fejlagtig antagelse hos læseren om, at forfattergruppen nok er startet fra grunden, indebærer vildledning, ville det føre til, at *alle* tilfælde af genbrug af materiale, der ikke er oplyst i en artikel, ville være udtryk for vildledning af læseren. En sådan regel har Udvalget imidlertid med god grund og efter empiriske undersøgelser forka-

stet. Men Udvalget kan da ikke anlægge betragtningen over for min klient. Udvalget har jo selv fastslået betragtningens manglende holdbarhed.

5.8. Afhængighed og mangel på samme

Udvalget anfører, at "Læseren forholdes derved væsentlige oplysninger om resultaternes indbyrdes afhængighed". Der består imidlertid ikke nogen sådan afhængighed mellem resultaterne. De er hver især valide. Undersøgelsen af stof A i den første artikel og de derved indvundne resultater ville være det samme uden undersøgelsen af stof B i den anden artikel, og vice versa. De to fund understøtter ikke hinanden. Sammenkædningen ligger i tesse-dannelse, som imidlertid er udenfor udvalgets (og dermed Udvalgets) virkefelt. Måtte senere forskning vise, at resultaterne i den første artikel er uholdbare, bevirker det ikke i sig selv, at resultaterne i den anden artikel også er det, og vice versa. Resultaterne er netop ikke afhængige af hinanden. De kan hver især stå alene.

Der er en helt fundamental forskel på at undersøge forskellige forhold og at undersøge samme forhold. Rapporteres flere gange sammenfaldende fund om samme forhold kan læseren vildledes til at tro, at den statistiske sikkerhed er vokset ved ny forskning. Den nye artikel bestyrker den første, og bestyrkes af den anden. Men det er ikke tilfældet, når det er forskellige forhold, der undersøges. Dette helt afgørende aspekt er ganske overset i Udkastets udviklinger s. 78 punkt i). Bemærkningerne om konklusioner, der underbygger og understøtter hinanden og resultater, der er indbyrdes afhængige, er helt tågede og ustringente.

Udvalget skylder at forklare omverden, præcis hvad det er for en "afhængighed", der sigtes til. Det kan ikke være det simple forhold, at det er samme forsøgspersoner, der er kilde til det undersøgte materiale, for så skulle der altid gives krydsreferencer. Som det er påvist, kan afhængigheden heller ikke bestå i, at det ene ikke kan eksistere eller klare sig uden det andet, for både de tidligere og senere resultater kan fuldt ud stå på egne ben. Så hvad er det?

5.9. Det faglige skøn

Det må bero på et fagligt skøn, om der konkret bør gives krydsreferencer.. En udeladt angivelse medfører ikke uredelighed over alt, hvor andre forskere måske ville have skønnet anderledes. Uredelighed forudsætter før 2008 at undladelsen bevirker en forvridning af det videnskabelige budskab, og at dette er forsætligt eller skyldes grov forsømmelighed.

Udvalget må på grundlag af underskriftindsamlingernes vidnesbyrd om opfattelsen blandt danske forskere og dets egne undersøgelser, som har vist fravær af en klar praksis, konkludere, at der ikke er grundlag for et uredelighedsfund – også i lyset af klarhedskravet.

Det er ganske nemt at give en krydsreference, og den eneste rimelige grund til at undlade det, hvis tanken om man skal eller ikke skal overhovedet strejfer forfatterne, er at det skønnes overflødigt.

6. Nærmere om uredelighedsfund 2 – artikel 3 og 5 – selektion

Det bemærkes indledningsvis, at der i Udkastet s. 4, uredelighedsfund 2, alene henvises til afsnit 7.16.1, mens der i uredelighedsfund 1 er henvist både til afsnit 7.16.1 og 7.16.2. Jeg må efter indholdet af afsnit 7.16.2 formode, at det er en fejl, at der ikke i uredelighedsfund 2 er henvist hertil. Udvalget anfører i Udkastet, at det forhold, at der i artikel 3 og 5 (exercise-studiet) alene indgår materiale fra 11 af de 18 forsøgspersoner, der indgår i artikel 1, indebærer selektion og at forholdet indebærer forsætlig uredelighed.

Det er vanskeligt at forstå, at Udvalget vil karakterisere det som "selektion", at der sker en reduktion i n-værdi som følge af mangel på materiale. Udvalget stod over for præcis det samme spørgsmål i relation til artikel 4, hvor Udvalget i Udkastet modsat i 2013-Afgørelsen ikke har fundet, at der foreligger uredelighed ved, at MTmRNA-målingerne kun blev udført på materiale fra en del af de forsøgspersoner, der medvirkede ved andre dele. Renselsen vedrørende dette punkt hviler på nærmere studier af videnskabelig praksis.

Det er netop de 11 forsøgspersoner, der indgik væv fra i MTmRNA undersøgelsen, der er indgået i artikel 3 og 5. Det er hermed præcis den samme "selektion" min klient blev rensset for i artikel 4, som Udvalget vil dømmes for. Det er umuligt at indse, at denne "selektion", der ikke er udtryk for noget valg og ikke angår resultater, pludselig skulle blive udtryk for forsætlig forfalskning eller forvridding i artikel 3 og 5. Det giver simpelthen ingen fornuftig mening. Det kan ikke føre til et andet resultat, at læseren i artikel 4 kan se en omtale af 18 forsøgspersoner i anden forbindelse uden forklaring på, hvorfor der kun er 11 forsøgspersoner i MTmRNA-undersøgelsen. Det kan evt. give læseren anledning til undren, hvor læseren formentlig antager, at der nok er en god forklaring på forskellen. I artikel 3 og 5 spares læseren for denne – ligegyldige – undren. Det er absolut ikke en forvridding af det videnskabelige budskab, der er præcis hvad det er som udtrykt i artiklerne, og med den statistiske styrke, der følger af den angivne n-værdi.

Det tilføjes, at beskrivelsen af forsøgspersoner i artikel 3 og 5 er tilpasset til præcis de forsøgspersoner fra hvem, der forelå materiale til disse undersøgelser. Man har således, trods materialets homogenitet, ikke blot "genbrugt" forsøgspersonsbeskrivelsen i artikel 1.

Om en selektion er der ikke tale, når man undersøger alt det materiale, der er til rådighed, og ikke vælger noget til og andet fra. Den lavere n-værdi i forhold til artikel 1 er korrekt angivet og som nævnt er der i artikel 3 og 5 er der givet en præcis beskrivelse af karakteristika for netop de forsøgspersoner, der indgår i disse artikler. Der er således heller ikke tale om noget uoplyst eller skjult.

Det ses ikke at kunne føre til en anden bedømmelse, at andre undersøgelser af et større antal personer er rapporteret i en tidligere artikel med angivelse af karakteristika for netop den deri undersøgte gruppe. Læseren vil ikke få relevant merviden ved at blive orienteret herom, når han dog kender den korrekte n-værdi og den undersøgte gruppes karakteristika. Den lavere n-værdi afspejler korrekt fundets statistiske vægt. Den statistiske vægt ville selvfølgelig have været større ved en højere n-værdi, men dette er indlysende og kræver ikke specifik oplysning.

Som påvist i mit indlæg af 24. marts 2014 fra s. 22, to sidste afsnit, til side 24, første afsnit, er det lav-infusionsgruppen fra Van Hall, der indgår i artikel 5's infusionsstudie, men højinfusionsgruppen ikke gør det. Det fremgår af beskrivelsen af forsøgspersoner i artikel 5, at den omfatter personer, der har modtaget lav infusion, hvilket efter undersøgelsens formål er oplagt. Der er således ikke tale om nogen selektion i den forstand, at materiale, der befinder sig i undersøgelsesfeltet, er fravalgt. Der er naturligvis en markant forskel mellem den situation, at kun en del af et tilgængeligt materiale med visse egenskaber undersøges, og den situation, at alt materiale med disse egenskaber undersøges, men tilgængeligt materiale med andre, irrelevante, egenskaber ikke undersøges. Kilden til det materiale, der ønskes undersøgt i forbindelse med den senere artikel, kan ligge inde med alt muligt andet materiale end det, der ønskes undersøgt og som retvisende er beskrevet kvalitativt og kvantitativt i den senere artikel. Hvor materialet hidrører fra en biobank kan det relevante materiale være benyttet sammen med alskens materiale i andre sammenhænge, som er det aktuelle forskningsprojekt helt uvedkommende.

Det er helt uforståeligt, at Udvalget kan finde, at der her foreligger en forsætlig tilsidesættelse af god videnskabelig skik, og der er heller ikke tale om nogen forsætlig eller groft for sømmelig forfalskning eller fordrejning af det videnskabelige budskab. Budskabet er præcis det, der kan udledes af materialet, og hverken selve det videnskabelige budskab eller dets statistiske styrke ville blive påvirket af oplysninger om det større bruttomateriale i den tidligere undersøgelse, og da slet ikke om materiale, som efter sin karakter falder uden for beskrivelsen af genstanden for den senere undersøgelse.

7. Nærmere om uredelighedsfund 3 – artikel 12 – fejl i angivelse af visse forsøgspersoners exercisetid

Dette er den eneste artikel, der er udarbejdet efter indførelse af det nye uredelighedsbegreb, og hvor der derfor er hjemmel til at statuere uredelighed som følge af et groft uagtsomt og alvorligt brud på god videnskabelig praksis.

Det er klart, at det er en fejl, at det ikke er præciseret i artiklen, at visse forsøgspersoner havde cyklet i 3 timer, ikke 2 timer, som de øvrige.

Tilstedeværelsen af en fejl er ikke i sig selv udtryk for et brud på god videnskabelig skik, endsige et alvorligt brud herpå. Artiklen er resultatet af et komplekst internationalt samarbejde, hvor fejl kan ske i samspillet mellem flere forskere, hvilket Udvalget ellers har udtrykt forståelse for. Udvalgets egne fejl i sagsbehandlingen burde have mindet Udvalget om, at fejl undertiden sker trods umage.

Forfatterne til artikel 12 ønskede at udføre supplerende undersøgelser, men der var ikke tilstrækkeligt materiale i det oprindelige forsøgspersonmateriale, hvorfor de hertil benyttede et yderligere forsøgspersonmateriale. Exercise-protokollerne i den oprindelige og den yderligere gruppes forsøg var ens, bortset fra at forsøgspersonerne trænede i 2 timer idet ene studie og 3 timer i det andet. Det er en fejl, at dette ikke blev præciseret. Det er en lille og lidet iøjnefaldende fejl. Det er ikke grundlag for at tilregne fejlen til min klient som groft uagtsom.

Fejlens ringe synlighed fremgår af, at det er en fejl i metodebeskrivelsen, som i øvrigt var meget fejlbehæftet og har fremkaldt et erratum. Forfatterne var end ikke, da de udarbejdede dette erratum, opmærksom på, at metodebeskrivelsen også omfattede en fejl ved den manglende beskrivelse af forskellen mellem 2 og 3 timers exercisetid. Det er meget almindeligt, at når man opdager og retter en stor fejl, kan man samtidigt overse, at der stadig udestår en lille.

Udvalget selv var ikke opmærksom på fejlen i det oprindelige udkast til afgørelse af 25. juni 2013 i nærværende sag og i afgørelsen i Timmons-sagen. I afgørelsen i Timmons-sagen blev min klient rensket for mistanke om uredelighed vedrørende denne artikel (kaldet artikel 1 i Timmons-sagen). Udvalget fremhævede risikoen for utilsigtede fejl i et internationalt samarbejde mellem et stort antal forskere. Det forekommer uforståeligt, at Bente Klarlund Pedersen på den ene side renses generelt for fejlen i metodebeskrivelsen i Timmons-sagen

og på den anden side dømmes uredelig i Galbo-sagen for en relativt lille og lidet tydelig delmængde af fejlen.

Effekten på det videnskabelige budskab er ganske beskeden.

Min klient har indsendt et supplement til erratum med korrektion vedrørende de forskellige exercise-tider. Tidsskriftet var umiddelbart tilbøjelig til at mene, at en præcision var ligegyldig, jf. nærmere Bente Klarlund Pedersens indlæg med bilag.

8. Nærmere om uredelighedsfund 4 – artikel 4 – ikke konstateret billedmanipulation

Det er vigtigt at holde sig for øje, at artikel 4 skal bedømmes efter 1998-bekendtgørelsen. Det er korrekt, at der i artikel 4 kan konstateres forfalskede data i form af billedmanipulation. Der foreligger således forfalskning af det videnskabelige budskab, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 1. Forfalskningen er imidlertid begået af Milena Penkowa, og min klient har ikke udvist grov forsømmelighed i forbindelse med forholdet.

8.1. Krav om direkte medvirken til fremkomsten af forfalskningen eller forvridningen

Selv hvis man antog, at Bente Klarlund Pedersen har handlet groft forsømmeligt ved ikke at konstatere manipulationen (hvilket bestrides), fører dette ikke til, at hun kan dømmes for uredelighed. Efter 1998-bekendtgørelsen skal der være tale om handlinger eller undladelser "hvorved" det videnskabelige budskab forfalskes eller forvrides. Der kræves således en direkte årsagsforbindelse mellem handlingen eller undladelsen og fremkomsten af forfalskningen eller forvridningen.

Det kan ikke over for denne påpegning, der i sig selv må føre til renselse, indvendes, at så bliver reglen meningsløs, da en undladelse ikke kan forfalske eller forvride budskabet. Det er nemlig ikke tilfældet. Hvis den forsker, der frembringer det videnskabelige budskab, groft forsømmeligt undlader de mest elementært nødvendige foranstaltninger i sin datafremskaffelse, så de derved fremkomne resultater er ganske usikre, kan der bestå en direkte årsags-sammenhæng mellem den grove forsømmelighed og de vildledende resultater, selvom for-sæt til vildledning mangler.

I nærværende sag er situationen en helt anden. Penkowa frembringer uden min klients deltagelse en bestemt, tydeligt afgrænset del af det videnskabelige budskab. Denne del er forfalsket. Min klient har ingen lod og del heri. Min klients undladelse ligger alene i, at hun

– så lidt som andre medforfattere, peer reviewers, redaktører eller læsere – ikke opdagede forfalskningen før efter en årrække.

En vis vejledning om dette forhold kan søges i Højesterets dom i UfR 1989.128 H om skattevig, hvor Højesteret udtaler:

*"Skattekontrollovens § 13, stk. 1, har efter sin ordlyd – ligesom den tidligere bestemmelse – et gerningsindhold, der omfatter visse former for medvirken til andres skatteunddragelse. Efter det i forarbejderne anførte må de personer, der omfattes af bestemmelsen, have **bistået umiddelbart ved afgivelsen af urigtige eller vildledende oplysninger** til brug for ligningsmyndighederne ..." (min fremhævelse).*

Højesteret tilføjer, at det må bero på en konkret vurdering, om og i hvilket omfang der med hjemmel i den almindelige medvirkensbestemmelse i straffelovens § 23 kan ske en udvidelse af bestemmelsen til også at omfatte andre former for medvirken.

Stillingen efter skattekontrollovens § 13, stk. 1, var den, at de, der bistod umiddelbart med afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger blev ansvarlige efter reglen selv (dvs. uden at straffelovens § 23 skal citeres som en del af hjemlen). I kraft af ordet "hvorved" i § 1998-bekendtgørelsen gælder noget lignende her. Den, der skal dømmes for uredelighed, skal have deltaget direkte i afgivelsen af forfalskede eller forvridende forskningsresultater. Denne betingelse er ikke opfyldt. Og i uredelighedssager opstår spørgsmålet om at udvide det sanktionsbelagte område med medvirkenssynspunkter slet ikke, da der ikke er et sidestykke til straffelovens § 23 i regelgrundlaget.

Begrænsningen af uredelighedsbegrebet i 1998-bekendtgørelsen til handlinger eller undladelser "hvorved" der sket en forfalskning eller forvridning, fører således til, at min klient må renses for uredelighed.

Det er klart, at min klient ville have reageret mod forfalskningen, hvis hun havde opdaget den, og at sådan indgriben havde hindret, at manipulerede billeder havde nået til offentliggørelse. Men det ændrer ikke ved, at uredelighedsansvaret anno 1998 var begrænset til handlinger "hvorved" der skete forfalskning og forvridning, og ikke omfattede manglende afværgeforanstaltninger over for en medforfatter, der var kilde til forfalskning af den særlige del af det videnskabelige budskab, der er ramt af forfalskning. Ved denne fastholdelse af reglens ordlyd sikres også, at der ikke indtræder den anomali, at et medvirkensansvar for forsætlige forhold, udstrækkes til groft forsømmelig medvirken.

8.2. Grov forsømmelighed forudsætter tilstedeværelsen af en klar pligt

En antagelse af, at Bente Klarlund Pedersen har udvist grov forsømmelighed, måtte dernæst forudsætte, at der forelå en pligt til at foretage en kritisk undersøgelse af (bl.a.) Milena Penkows bidrag, som var groft tilsidesat. Der er imidlertid ikke noget grundlag for at antage en sådan pligt. Milena Penkowa var ikke i sin forskningsvirksomhed underlagt noget tilsyn fra min klients side. Hun har akademisk ligestillet med Bente Klarlund Pedersen og tilknyttet et andet institut. Hun var fuldt fagligt kvalificeret til at forestå IHC-farvningen, og min klient havde ikke faglige forudsætninger for et vejlede hende herom. Hun kunne ikke lære Penkows noget om IHC-farvning. Muligheden af, at en kvalificeret forsker forsætligt snyder med sit bidrag, er så langt ude, at man som forsker ikke regner med det. Det er i hvert fald ikke "groft forsømmeligt" ikke at afsløre forfalskning af andre forskeres bidrag, når man ikke har en særlig tilsynspligt med den pågældende eller der foreligger konkrete alarmsignaler.

Billederne ser umiddelbart upåfaldende ud, og manipulationen blev heller ikke erkendt af redaktører, peer reviewers, forfattere, der har henvist til artiklen i egne arbejder, eller læsere i en lang årrække. Når man imidlertid bliver opmærksom på, at der kan foreligge en manipulation, er det en anden sag. Så er den let at se. Men uden særlig mistanke om svindele, er den derimod let at overse.

Udvalget skal afgøre dette spørgsmål efter 1998-bekendtgørelsen. Udvalget skal derfor vurdere, om Bente Klarlund Pedersens manglende opdagelse af forfalskningen kan siges at være en groft forsømmelig undladelse, hvorved forfalskningen er sket.

8.3. Særlig eller skærpet vurdering?

For at Udvalget kunne nå sit resultat, måtte Udvalget anføre, at min klient er underlagt "en særlig ansvarsvurdering". Dette er klart i strid med bekendtgørelsen. For alle, der kan komme i betragtning som ansvarlige for en forfalskning, gælder ét og samme kriterium: forsæt eller grov forsømmelighed og at det afklares, at det uredelige forhold kan henføres til den pågældende.

Begrundelsen for, at netop min klient ikke underkastes den i bekendtgørelsen fastsatte målestok, men en "særlig" er hendes rolle som "den ledende forfatter". Det er en hjemmelavet retlig figur, der ganske savner hjemmel. Min klient har ikke haft noget med svindlen at gøre. At svindlen har kunnet lade sig gøre beror ikke på min klients forhold. Et forfatterhold kan fordele opgaverne i mellem sig, og der er intet grundlag for, at Udvalget uden hensyn

til opgavefordelingen kan udpege en person, som "den ledende forfatter", og anse det for groft forsømmeligt, at vedkommende i denne sin egenskab ikke foretager undersøgelse af andre forfatters bidrag til et fælles arbejde. Den, der kommer med det forfalskede bidrag, må bære følgerne. Min klient har ikke haft særlige faglige forudsætninger frem for andre til at gennemskue svindlen.

Pålæggelse af et "særligt ansvar" på "den ledende forfatter" er også i forhold til en vurdering, der inddrager god videnskabelig praksis – som først bliver et led i uredelighedsbegrebet i 2008 – uberettiget. Der er ingen empirisk grundlag for at opstille en norm, hvorefter der skal være en enkelt person, som er ansvarlig for at kontrollere de andre bidragydere på deres ekspertisefelt.

8.4. Medansvar?

Der er selvfølgelig heller ikke tale om nogen form for kollektivt ansvar.

Udvalget udvikler i Udkastet s. 56-57 en række betragtninger om medansvar.

Udvalget starter med en bemærkning om, at "alle forfattere af en videnskabelig artikel har et medansvar for artiklens indhold ...". Det kan man sikkert godt – med den rette definition af "ansvar" – sige, men sammenholdes dette med såvel dagældende som nugældende regler, er det absolut ikke et udsagn om, at alle forfattere er uredelige, hvis en af dem er det. Måtte udvalget i sin tid have ment at udtalelsen skulle være et udsagn om gældende ret, er udtalelsen fuldstændig forkert. Det vil tilsvarende være fuldstændig forkert, hvis Udvalget søger nogen støtte i udtalelsen for afgørelsen af nærværende sag.

Efter 1998-reglerne kræves forsæt eller grov forsømmelighed hos den "pågældende" dvs. den, hvis mulige uredelighed skal vurderes. Dette må vurderes for hver enkelt forfatter for sig og efter præcis samme regler. Dette udelukker selvsagt ikke, at nogen forfattere i en konkret sag, findes at have handlet uredeligt, mens andre ikke. Det vil bero på opgavefordeling og specialisering. Efter 2008-reglerne er udvalgets sanktionering af en person betinget af, at "sagens opklaring fører til en opklaring af, til hvem adfærden efter § 2 kan henføres". Reglen fremstår umiddelbart, som gældende for den situation, at der klages over flere, men, det er indlysende at det for den enkeltes uredelighedsansvar må være ligegyldigt, om klageren kun har klaget over den pågældende eller flere, herunder alle, forfattere.

Man må således efter samme regler vurdere alle forfattere og der er absolut ingen hjemmel for at tildele en af dem et særligt lederansvar, som indebærer at vedkommende skal be-

dømmes efter en anden og strengere målestok end den, der fremgår af loven. Der gælder ikke på dette område et ansvar i stil med husbondens ansvar for sine ansattes fejl (DL 3-19-2), hvor det i øvrigt er tankevækkende og sigende om dansk retskultur, at dette ikke gælder, hvor den pågældende ansættelse tager et abnormt skridt, således som en forfalskning jo må siges at være.

Det siger sig selv, at ethvert fortolkningsbidrag, der taler om at alle er ansvarlige, ikke kan støtte en tese som, at man kan udsøge en enkelt til negativ særbehandling (andre end den, der har ydet det forfalskede bidrag).

Undersøgelserne af artikel 4 har afklaret, at Milena Penkowa har manipuleret billedet, og at ingen af de andre forfattere har bistået hermed eller har haft kendskab til eller mistanke om manipulationen. Penkowa har ikke alene ført artiklens læsere, men også de andre forfattere, bag lyset.

I 2009-vejledningen anfører udvalget, at hvis der påvises uregelmæssigheder eller uredelighed i forskningen "vil det være vanskeligt for medforfatterne på et sådant arbejde at fralægge sig et medansvar".

Dette er jo helt iøjnefaldende ikke en beskrivelse af gældende ret, hvis "medansvar" skal betyde uredelighedsansvar. Vejledningen – som ikke forelå, da artikel 4 blev til – kan sikkert være nyttig som påvirkningsmiddel og inspirator til en høj grad af grundighed m.v. – men nogen beskrivelse af reglerne er det ikke. Der er ikke tale om nogen omvendt bevisbyrde, eller noget "ansvar" man skal "fralægge sig". Måtte udvalget med disse bemærkninger have ment at fremsætte et udsagn om gældende ret, er udsagnet iøjnefaldende forkert, og Udvalget kan ikke bygge noget herpå.

Udvalget henviser endvidere til The European Code of Conduct for Research (2011), hvor det hedder:

"All authors, unless otherwise specified, should be fully responsible for the content of the publication".

Rent bortset fra, at disse regler er fra 2011, længe efter artiklen, svarer de til indholdsmæssigt til omtalen om et "ansvar" i udvalgets vejledninger og står således, som disse i modstrid med gældende dansk rets krav om vurdering af hver enkelt forfatters forhold. Så det, man her kan hæfte sig ved, er, at der tales om et kollektivt ansvar for alle, som altså ikke betyder, at alle er kollektivt uredelige. Ganske særlig giver European Code ingen støtte

for, at man kan udsøge den mest erfarne forfatter, eller den, der står sidst i forfatterrækkefølgen, og gøre netop denne ansvarlig for en anden forfatters forfalskede bidrag. Det ville være et supplerende, individuelt ansvar uden egen uredelighed, og det kender European Code intet til.

Ingen omtale i retning af et kollektivt ansvar kan støtte, at lige netop Bente Klarlund Pedersen på grund af sin erfaring eller placering i forfatterrækkefølgen kan udtages til særbehandling.

Vancouverreglernes 2013 version belyser, hvori det, der i udvalgets vejledninger omtales som "alle forfatteres ansvar" består. Alle forfattere er, jf. kriterium 4, ansvarlig for at sikre, at spørgsmål om nøjagtigheden eller integriteten af arbejdet bliver ordentligt undersøgt og afklaret. Det er min klient – der som bekendt anmeldte Penkows svindel til udvalget – helt enig i. Men det betyder ikke et medansvar for uredelighed. Professor Jacob Rosenberg har bekræftet at kriterium 4 netop ikke indebærer et uredelighedsmæssigt medansvar. Det fremgår i og for sig klart nok af reglernes ordlyd, men skæres ud i pap af professor Rosenberg, der i en til Udvalget fremsendt mail udtaler:

"Hvis der opstår tvivl om et arbejdes integritet, så har alle forfattere det præcise ansvar, at de skal udpege den specifikke person i forfattergruppen, som kan stilles til ansvar for en præcis del af arbejdet. Det handler derfor IKKE om et kollektivt ansvar for al indhold i artiklen".

Bemærk endvidere, at heller ikke i den nyeste version af Vancouverreglerne er der bestemmelser om et særligt ansvar eller særlige pligter for en ledende forfatter.

Hverken udvalgets vejledninger eller Vancouverreglerne indeholder bestemmelser, hvorefter visse forfattere på grund af deres erfaring, placering i et ansættelseshierarki eller placering i angivelsen af forfattere i den konkrete artikel har et særligt ansvar. Et andet empirisk grundlag for at opstille en regel herom ses ikke påvist. Regler af denne karakter ses aldrig – heller ikke nu 10 år senere – at være opstillet i noget regelsæt eller i en afgørelse fra nogen kontrolmyndighed.

9. Afslutning

Jeg henstiller, at Udvalgets formand genovervejer sagens juridiske spørgsmål og at Udvalget på det herved etablerede grundlag revurderer sagens realitet, herunder dens almenvidenskabelig og sundhedsvidenskabelige aspekter.

Med venlig hilsen

Eigil Lego Andersen